

Këyítfi Pool bín Bu-teeraa Efeesda Wo'eencii lëgis Këyítfiida

Këyítfi fii fëri Pool bín kerceencaa ga teeraa Efeesda. Wayee fa eemmbii ga bu-Efees rek. Pool wosohinfa bikerceen ga teeru ciyewin ga gohaa Aasíi. Wii ya bín këyítfiima lak ya yaa lagussa ga kasu ga Room. Teeraa Efees wëri wëñ kilaak solu ga béeb teerucaa bu-Room nguurukoh ga gohaa Aasíida. 'Bo' biyewin ga teeraama lëgëyba enee kitoon. 'Ba tawahi'ta Koohyaagaba ba teek Artémis ga kiGerekda kaan fimóri'. Artémis bu-Room teekki Janaa. 'Ba nataalla Artémis nataal beti. 'Bu-Efees karee kikiimi KooH ga kaanfaama. Yaawúu'caa na kerceencaa karéerii daama kikiim KooH. Ga waa Pool boyuk Efees ga baawaagari wukanakwaa, ya yaa jëgí' yaawúu'caa daamada dímaasaa en tooh. Pool boyukka lak ya minéerii kimaañ ga Efees wayee ya diñngaba kihayis daama. Ga waa ya karis daama baawaagari wukaahaywaa, ya ennda daama tikiis taahay taa ya jëgíree buwaa (Tumeen 19-20).

Iñii yii yëri Pool teeβpuu ga këyítfi fii: KooH ga kijofkaagari teewinnduu iña daakukee hen garuu. Wëri en an ya hay kihídíroh tooh iñcaa en ga dook na dii ga kakay ee Yéesu kuliyuk gaca. Ya tíkka ga an kerceencaa jomin kijúwohu ba en wiinoo, laakoo yii an

ya yaawúu', yii enndii yaawúu'. Seytaani yëri en baa ba jom nari kisagoh. Kon ba jom kitaabi na béeb, ba boki kikiim Kooh en danaa Seytaani wëñooba dooli. Ya wo'in ga daa yaal jom kiman na betici, daa oomaa jom kiman na paamci na daa ñaam jom kiman na ha'-kaancida. Ya wo' an kerceencii jom ki'enu wínoo na Kiristaanii.

Këyítfi Pool bín bu-Efeesda tiidoh anee:

1 - Këñdoh (1: 1-2)

2 - Kooroh ga Yéesu béeb buwii wínoo ga fikii Kooh (1: 3-3: 21)

3 - Ki'en wínoo na Kiristaanii lími badukeen wi'as (paamun, kowu, súrga) (4: 1-6: 20)

4 - Tanjoh (6: 21-24)

Këñdoh

¹ Mi Pool, mi apotaa' Yéesu Kiristaa ee Kooh yëri waa'ka. Mi yëri bínndúu Këyítfi fii, dú buwii ga teerii Efees en buu Kooh ee gëmuunun ga Yéesu Kiristaada. ² Mi yii kíim Kooh Paamudiigaruu, ya na Yéesu Kiristaa, Ha'mudii ba barkeellúu, ba onndúu jam.

Iñcii cijófi'cii Kooh tumi' buwiigarida

³Du kañat Kooh, yii en Paamudii Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruuda. Ga dii du en wínoo na Kiristaada, Kooh barkeelinnduu barkeelaa en béeb, waa Helaagari onnduu ee ca laak ga dookda. ⁴ Ya tanukinnduu du en wínoo na Kiristaa, lak ya sakkii ëldúna duum, en danaa du en biibo' bisela'í, baa laakoo sík ga fikíci. Ga kiwaa'kii ya waa'tuuda, ⁵ ya ammba kumëeñ'í kitanukkuu du en bitowuci ee kooroh

ga Yéesu Kiristaa. Iñaama yëri ya waaree ee yëri nebpi. ⁶ Kon nak, ðu kañatti ndaga kijofkiigari paafin iñaa en toohda: ya jofin garuu ee ya meekissiiruu dara ga ndaga dii ðu en wiinoo na Kowukiigari ya wëñ kikeeñukda.

⁷ Ya kooroh ga ñífaa Kiristaa aamseedá, ya laassaruu, ya bayallaruu tooñcaa ðu tooñnjida. Fodaama, ya teewinnduu dii kijofkiigari hín kiyakda. ⁸ Kijofkiima, ya teewinnduuka bi dooyin sèk, ya sorin garuu kiñaañkaa meyoh gari, na ðan kilaak hel. ⁹ Ya oninnduu ki'ínoh iñaa ya waaree kitum, wa newinndi ee enee kúmpa garuuda. Iñaama, ya abeeri kumëeñí' ee ya koorohan ga Kiristaa ya tumwa. ¹⁰ Iñaama ya mëtíran ga wahtaa ya amda, wëri en an béeb iñcii en ga asamaanda, na béeb iñcii en ga kakayfiida ya hídírohca wiinoo ee Kiristaa en ðaa kuliyukcada.

¹¹ Waa dí enin wiinoo na Kiristaanii, dí laakin ðak ga tooh iñcii Kooh díj heetiigarida. Kooh tanukeeríi kumëeñí' fodaa ya nateeka kitumda. En ki'ena, ya tumi iñaa en béeb fodaa ya natkada na daa ya waa'kada. ¹² Fodaama, dí ðii dí en ðuwii ðeb kilík yaakaa'ða ga Kiristaaniida, dí teewoh ndamii Kooh ga kipeskiigarií.

¹³ Dú ðan, ga waa dú kelohha wo'eenii wukayohwii, wii en Hewhewii winéwí'wii músallúuda, dú gëmmba ga Kiristaanii ee Kooh tummba mandargaagari garúu. Mandargaama wëri en Helii yisela'í'yii ya dígoheeda.

¹⁴ Helii yisela'í'yii yëri en iñii Kooh ðebpuu

kiwa' ga béeb iñcii ya faani'tuudfa, bi ga daa du bégískan say ga tooh iñaa bonin. Kon du yeekat ndamii Kooh laakfa.

Pool Kíimi' kerceencii

¹⁵ Ga iñaa, mi ban, mi kelohin ngëmii dú laak ga Yéesu Ha'mudiida, na ban dii dú hín kiwaa' béeb buwii enu buu Koohfa. ¹⁶ Fodaama, mi dèk ga kigèrèm Kooh garúu, ee saycaa mi kíim Kooh tooh, helloo ka' garúu. ¹⁷ Mi yii kíim Kooh, yii Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu; Paamudii líif na ndamfa, ya so'túu Helaagari onanndúu kiñaañ, wa teeþpúu Kooh ee tum bi dú ínohhi kayoh-kayohfa. ¹⁸ Mi yii kíim ya léeri' helciigarúu doonaa dú ínoh yaakaarii dú laak ga bayii ya bayyúu ga hafcifa. Dú ínoh ban alalii wiyaakwii laakoo ga fen ya faani' buwii en buucifa, dii wa hín kiyakfa. ¹⁹ Ee dú ínoh ban dooliigari lëgëy ga du-uycuu, du bii du gëm garida, dii wa hín kiyakfa. Ya teewohha dooliigari wiyaakwiima ga daa iñaa wa mín hín kiyakfa ²⁰ ga wii ya mílisi' Yéesu Kiristaa ga buwaa kaaninda, ya bëwí'tari dook asamaan, yugi'tari, hanoh yah-ñaabaagari. ²¹ Daama, Kiristaa hanohdussa ga dook iñcii ga díkaanti dook na kakay, ca cii nguuruk, ca kaañukoo, ca laakin dooli ee ca toon doolida. Ya hanohdussa ga dook béeb teek, waa fo' mín kibayohu. Iñaa eembii don ga jamaanii diima, wayee bi ga sah jamaanucaa yah kihayfa. ²² Kooh erin

Kiristaa kinguuruk ga dook iñaa en tooh*, ee Kiristaaniima hanoh dook ga iñaa en toohda, Kooh erinndi kikuliyuk ga jaangii. ²³ Jaangii wëri en faanfii Kiristaanii. Kiristaanii yii ga jaangii bi gomin ee Kooh yii gari ban bi gomin†.

2

Baa gëm ga Yéesu hay ki'en bo' yi'as

¹ Dú nak, kudewaa, dú enee buwaa kaanin ga fíkii Kooh ndaga tooñcaa dú tooñeeri ee dú dëkee ga kitum baakaa' rek. ² Ga duuy iñcaama dú taabukee kipeskii kibóni'kii buwii ga ëldúna enukohda. Dú kelohdee buurii kaañukoo ee nguuruk ga iñcii en ga díkaanti dook na kakayda. Buuriima yëri en helii wibóni'wii en na kilëgëy diima ga duuy buwii saŋ kikelohi' Koohda. ³ Du béebpuu, du bokee ga buwaama ban. Waama, du pesee ga iñaa neb kumuunnduu, du tumi iñaa faannduu meekisoh na iñaa en ga helluu. Fodaama, ga daa du madeeda, du enee buwaa aylukaa Kooh jomee kikípuk ga dookba, foda buwaa baama.

⁴ Kooh nak laakin yërmaandi wiyaa garuu, ee ya waa'tuu hen bi, ⁵ hídaa ga dii du enee buwaa kaanin ndaga tooñcaa du tooñeerida tooh, ya onndaruu kipesis na Kiristaanii. Ee, kijofkii Kooh onndúu kimúc. ⁶ Du enin wínoo na Yéesu Kiristaa, Kooh mílísfinnduu nari ee

* **1:22** 1: 22 Ya tumin tooh ga fíldoo kotcaagari. Mëdírohat na Kañcaa 8: 7 † **1:23** 1: 23 Mëdírohu na Efees 4: 10, iñaa Kooh waaree ga Adamada, ya líiffi' ëldúnada, Kiristaanii tuminwa na Helaagari yisela't'ya gom ga béeb buwii gëm garida.

ya oninnduu dū bok kinguuruk nari ga dook asamaan. ⁷ Kooh tumin iñaama doonaa ya teeb buwii ga jamaanucii hayanda daa yërmaandaagari hín ki'aṅ ee wa laakoo ga fenda. Kooh teewohinwa ga kijofkaa ya laak garuu ee kooroh ga Yéesu Kiristaada.

⁸ En ki'ena, kijofkaa Kooh kërí múlsallúu kooroh ga dii dū gëmin garida. Iñaama meyoohii garúu, Kooh yëri onndúuka. ⁹ Enndii tumeenciigarúu tah iñaama kilaak. Kon ken hanat ga kindamuk. ¹⁰ En ki'ena, Kooh yëri tummbuu ga dii dū manda. Ya kooroh ga Yéesu Kiristaa, tummbaruu fiibo' fi'as, en danaa kipeskiigaruu líif na tumeen cijófi', caa ya waayuk garuu kumëëñí' doonaa dū taabukca.

Kiristaanii tumin buwii bééɓba heet wíinoo

¹¹ Ga iñaama, dū bii dū límukohhii yaawú'da, níindísukat iña dū enee kudewaada. Yaawú'cii teekussúu haat, ba teekka hafba buwaa gúrukin, ee ba ay iñaama ga ku'enaama jijutuut jaa ba gú' ga faanba. ¹² Ga jamaanaama, dū ínohéeríi Kiristaanii, dū bokéeríi ga bu-Isarayeel; dū enee sagac ga kifiliimunkaa Kooh pokohee na heetiigari na ban iñcaa ya dígeewaada. Dú laakéeríi yaakaa' wíinoo ga kipessúu, ee dū ínohéeríi Kooh, ga dii dū enee ga ëldúnada.

¹³ Wayee diimada, dū bii dū úsaayeera Koohda, dū deeydohuunun ndaga dii dū enin wíinoo na Yéesu Kiristaa, kooroh ga ñífaa Kiristaa aamseeda.

14 Kiristaanii, ga kihafci, haydohdinnduu jam. Ya tuminnduu heet wíinoo: ennda yaawúu', ennda ßaa enndii yaawúu'. Ya nísín kisagohkaa díígee díkaantiruu ga wii ya eroh kumuunkaagaríða. 15 Fodaama, ya kélëem-bíssa Waasii Móyíis* ga iñcaa wa nakohi kitum na kitaabukða. Ya hídírohha yaawúu' na ßaa enndii yaawúu', ßa ennda ßo' yíinoo yi'as gari, ee jam laakka. 16 Ya kooroh ga kikaankaagari ga kuraanaada, yaawúu' na ßaa enndii yaawúu', ya júwohirohha ßa na Kooh; ya dúbí'ta kisagoh ga díkaantíða, tummbaba ßa en wíinoo. 17 Fodaama, Kiristaanii hayin éldúna kiyéegaloh hewhew jam garúu, dú bii dú úsaayee Koohða, hewhew jam ßan ga ßuwii deeysee garíða. 18 En ki'ena, dú ßééßpuu, ennda yaawúu', ennda ßaa enndii yaawúu', Yéesu Kiristaa oninnduu kimín kituuk ga fíkíi Kooh kooroh ga Helii yisela 'í'yii ee ya yíinooda.

19 Kon nak, dú bii dú enndii yaawúu'ða, dú enissii sagac wala ßuwaa meyoh ín, wayee, dú en ßuwaa bok kidëk na ßuwii enu buu Koohða, ee dú bok ga jawootii Kooh. 20 Dú ekuunun ga tawahii yípu ga ðook la'-atohiíða, ee apotaa'cii na seldíiga-Koohcii enussa la'-atohiima. Yéesu Kiristaa, ga kihafci, yéerí en atoh-koñii tawahii. 21 Ya yéerí on ßééß atohcii tawahii kitaaboh; tawahaa koluk, tuuk gík; ee wa ennda kaan

* **2:15** 2: 15 Ga loo Waasii Móyíis, iñcaa wa jégíroh ee tawahi ßo' yijúwí'ða sagussii hen (Mëccée 5: 17 na Room 3: 31), wayee ga daa wa amseedá, Yéesu paafin da. Ken mínissii kikooh gawa bi ya múc

fisela'í'faa Ha'mudii tuuki'. ²² Dú ßan, waa dú enin wínoo na Ha'mudii, dú bokidohuunun ga tawahiima, ee dú ßerí en Kaanfima Kooh kooroh ga Heliigari yisela'í'yii, ðekka gafafa.

3

Lëgëyaa Pool sasu kitumða

¹ Iñaama tah, mi yii kíimi'túu Kooh, mi Pool, mi yii mi lagu ga kasu ga teekii Yéesu Kiristaa, ndaga lëgëyii mi en na kitum ga ðuuyúú dú ßii dú enndii yaawúu'ða.

² Wóorin an dú kelohin iña aaw ga lëgëyii Kooh sassoo kimëti' ga ðuuyúú ee kooroh ga kijofkaagarida. ³ Kooh teewinndoo, onndaroo ki'ínoh kúmpafaa meyoh garida. Iñaama, laakin iñcaa mi laassúu ga kibín ga ðook. ⁴ Binaa dú jañcanaa dú hay ki'ínoh yen ga helii mi laak ga kúmpafii ga Kiristaaniida. ⁵ Ga jamaanucaa paafða, Kooh onéerú bo'-súusúus ki'ínoh kúmpafaama, fodii dii ya hanfa kiteeb wati apotaa'ciigari ßisela'í'ßii na sëldíigaciigari ee kooroh ga Helii yisela'í'yiiða.

⁶ Kúmpafaama fëri en an, ßuwii enussii yaawúu'ða bokidohuunun na yaawúu'cii ga iñcii cijófi'cii Kooh faani' ßuwii en ßuucida, ßa bokka ga faanfii fa fiinoo, ßa bokin ßan ga iña Kooh dígoheeda. Iña tahkada wëri en ga dii ßa enin wínoo na Yéesu Kiristaa ga wii ßa gëm ga Hewhewii winéwí'wiida. ⁷ Hewhewii winéwí'wii wiima wëri Kooh, ga kijofkaagari, tummboo súrğa kiyéegalohwa, ee ya mínlukohhoo iñaama ga dooliigari mi

bayda. ⁸ Mi wëñ kijutuut ga béeb buwii en buu Koohda. Moona déy, Kooh tanukinndoo kiyéegaloh, fodii hewhew, buwii enussii yaawúu'da alalii leehoo taa' meyoh ga Kiristaaniida. ⁹ Ya oninndoo fodaama kimeydoh faŋ ga béeb buwii iña ya waayukeeda, ya yii ya sak iña en tóohda. Ee iñaama mos ki'en kúmpa ga béeb. ¹⁰ Diimaða nak, iñcii en ga asamaan, ca cii nguuruk ee ca kaañukooda, kooroh ga iña Kooh tumi' jaangiigarida, ca hotta kimma kiñaankii meyoh ga Koohda ga dii ka hín ki'aŋda. ¹¹ Kooh tumin iñaama foda ya nateeka kitum lak ëldúna sakussii duum ee ya mëtirinwa kooroh ga Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaru. ¹² Kon waa du enin wínoo na Yéesu Kiristaa ee du gëmin gari, du mínin kituuk ga fíkii Kooh na hel widéli'. ¹³ Këri tah, mi kíimmbúu, kaa halaatat ga coonucii mi en na kiday ndaga dú, bi tah dú yówi' yahhúu. Coonuciima límítúu ndam kesi.

Pool kúimi' buwaa gëm ga Yéesuda

¹⁴ Iñaama tah mi yii yí' ga fíkii Kooh, Paa-mudii kikíimmbi, ¹⁵ ya yii ya en cosaanii béeb jawootciida: ennda ga asamaan, ennda ga kakayfii. ¹⁶ Kooh yewinin ndam ee yëri laak iña en tóoh. Kon mi yii kíimmbi ya kooroh ga Heliigari yisela'íyii, ya onndúu dooli wiyaak, waa yëgísdan ngëmiigarúu. ¹⁷ Ee kooroh ga ngëmaamaa, Kiristaanii dëk ga keeñciigarúu, ndaga dii dú gëm garida. Yípat níil ga duuy kiwaaroh ee dú tawah kipessúu ga kiwaarohkiima ga díkaantirúuda. ¹⁸ Fodaama, dú na

béeβ buwii en buu Koohda, dú guu'guuluk ga ki'ínoh dii kiwaarohkii Kiristaanii hín ki'an, kihoo', kika' dook na kihuutda. ¹⁹ Dú hay kimín ki'ínoh ban kiwaarohkiima paafin tooh iñaa bo' mín ki'ínohda; ee fodaama Kooh hay kigom garúu bi dú líif muut nari.

²⁰ Kooh, ga dooliigari en na kilégëy ga duuycuuda, mínin kitum iñaa paaf fúuf, tooh iñaa du mín kikiim wala sah iñaa du mín kihalaat. ²¹ Ya laakat ndam ga tumeencii buwii ga jaangiida, ee ya laak ndam ga iñaa Yéesu Kiristaa tumda, ga jamaanaa mín ki'en béeβ, bi taa'! Aameen.

4

Ki'en wínoo ga Yéesu Kiristaa

¹ Kon mi yii mi lagu ga kasu ndaga kilégëyi' Ha'mudiida, mi daassúu, kipeskiigarúu taaboh na kipeskii Kooh bayohhúuda. ² Dëkat ga kiyóoskí' haffúu, mínat kidúkoh na buwum, dú took kimúuñ. Baa en béeβ tookat kimúuñi' mooroomci, taam na kiwaaroh. ³ Tumat tooh bi, ga jamii akitohhúu yaa en béeβ na mooroomcida, dú am enii dú en wínoo Helii yisela'íyii onndúuda. ⁴ Faanfii fa fíinoo, Helii yisela'íyii ya yínoo, fodaa daa ban wa wínoo yaakaarii laak ga bayii Kooh bayyúuda. ⁵ Ha'mun yínoo yëri laak, ngëm wínoo wëri laak ee bëtísi' wínoo wëri laak. ⁶ Kooh yínoo yëri laak, ee yëri en Paamudii béeβ buwii. Yëri hanoh béeβ dook, ya tumeenciigari koorohi ga baa en béeβ ee ya dëk ga béeβ.

⁷ Wayee baa en béeb garuu laasin iñaa Kooh, ga kijofkaagari, onndida fodaa daa Kiristaa wa' yaa en béebda. ⁸ Këri tah, bíduunun ga Këyítfaa ga loo Kiristaanii an:

«Ga wii ya en na kilap dook asamaanda ya baydohin bibo' baa abuunun*»

Ee ya warohha buwii iñcaa ya onohda.»†.

⁹ Kon wo'eenii wii an, ya lapin dook asamaanda, waa' ya kiwo'? Wëri en an ya def kiyosook hen bi ga dekataa wëñ kihuutda. ¹⁰ Baama yoosukeeda yëri lap, hanohha asamaancii dook doonaa ya gom ga iñaa en tooh. ¹¹ Yëri on buwii: bii, ki'en apotaa'; bíinoo, ki'en seldiiga-Kooh; bíinoobii, ki'en biyéegaloh Wo'eenii winéwí'wii; bíinoo biliis, kinii' jawootii Kooh na ki'en bijégíroh.

¹² Ya oninba iñcaama kiwaayuk buwii en buu Koohda doonaa ba meti' lëgëyaa ba tumi Kiristaaniida ga kibaat kiyégísi' ngëmii buwii en faanfii Kiristaaniida. ¹³ Ee iñcaama, bi ga daa du béebpuu du bokan ki'en wínoo ga ngëmii na ban ki'ínoh Kowukii Kooh, bi ga daa du enan buwaa matuunun, du le' ga daa du tuukan kot cimëti' fodii cii Kiristaanii.

¹⁴ Fodaama, du ensisoo tu'oosaa, taa baa koluk kijégíroh tooh nookba na wo'een-nof-moroocaa gëmlukohiba iñaa enndii kayoh, en fan gaal-loocaa dúusca ge, uurisaa egiso-hiwa daa en béebda. ¹⁵ Wayee du hay kiwo'i

* **4:8** 4: 8 Ya teewohha ndamaa ya laak ga buwaa ya bayda; Malkat Koloos 2: 15. † **4:8** 4: 8 Malkat ga Kañcaa 69: 19. Wo' ga ndamii Kooh laak dook buwii sagohu narida.

kayoh, taam na kiwaaroh ee dū aawi kiyak bi, ga iñaa en tóoh, dū madi na Kiristaanii en hafii jaangiida. ¹⁶ Yëri en bii hídíroh béeb buwii, ba abohha wínoo fodii cée'cii en ga faan aboh ga tēpísciida. Fodaama, kiwaarohkaa laak ga díkaantiɓada onanɓa kiwēñ kiyak na kiyégís ga ngēm, binaa yaa en béeb tum iñaa wa'tidanaa.

Kipeskii ki'askii ga Yéesu Kiristaada

¹⁷ Inii yii yëri mi wo''úu ee mi yii seedi'ka ga teekii Ha'mudii an: Dú jomissii kipes fodii yiifa'cii taabuki halaatciigaba laakoo hafda. ¹⁸ En ki'ena, helciigaba kúnuk hen. Ba bokkii ga kipeskii Kooh onohda ndaga ba ínohoo dara ee ba súwin ga keeñ. ¹⁹ Ba laakoo kaci ga dara, ba taabuk kibonkaa en tóoh ee ba kapoo ga kitum iñaa moroo.

²⁰ Dú nak, enndii iñaa manda yëri dū jégíru ga loo Kiristaanii. ²¹ Man dū abin iñaa Yéesu wo' na iñaa ya jégírohda? Ee dū ínohin an kayoh. ²² Kon dū jomin kifoñ kipeskaa dū enukohee kudewaada. Badukeenaama hewi'in, ee iñcaa cibóni'caa wa meekisohda dúki bo' hen, yasohiri. ²³ Dú íis Helaa Kooh ga kihafci ya onndúu kibay halaat ci'as, ²⁴ dū bay badukeen wiliis wi'as, waa Kooh tum garúu fodaa daa ya manda; en dānaa, dū laak kipeskaa júwin, ee sela'in, kaa límuk ga kayohfii.

²⁵ Kon nak íisat kiwo' saboh. Baa en béeb garúu wo'at na mooroomci kayoh ndaga dū

béeβpuu dū en faan fiinoo. ²⁶ Binaa dū ay-lukaa, leenaa watukat kikeen ga baakaa'; ay-lukkúu hanat kihoowuk bi ga noh-soos. ²⁷ Kaa onat Seytaani hal garúu. ²⁸ Baa lokeeranaa, ya ísat kilok, ya anagohat, ya lëgëy bi jof na kihafci; fodaama ya laak iñaa ya dímalohan buwaa sooluk dímalda. ²⁹ Kaa meydohat wo'eencaa moroo ga kúuwruú. Kiwo' na' kilaakaa, enat wo'eencaa jofin, caa laakin solu ga ki'on buwii bíinoo kiyëgís ga ngëmii, ee fodaama ca haydohi yijófi' ga buwaa kelohicada. ³⁰ Kaa léehdat keeñii Helii yisela'í'yii meyhoh ga Koohda. En ki'ena, Heliima, Kooh yëri tummbi garuu, ya en mandarga bi ga besaa Kooh yahhúu kibëgís ga béeβ iñaa bonin. ³¹ Kaa abat aylook, kaa tamohat, kaa ay-lukohat, kaa ñarohat, kaa basohat, meydohat kisoot ga díkaantirúu. ³² Baa en béeβ jofat ga mooroomci ee ya teeβpi kimo' keeñ. Bayalohat ga díkaantirúu fodaa daa Kooh bayallúu ndaga dii dū en wíinoo na Kiristaaniida.

5

Dú jom kipes ga lee'laat

¹ Waa dū bëri en towutii Kooh keeñukda, guu'guulukat kon ga kitum fodaagari.

² Teewohat kiwaaroh ga kipeskiigarúu besaa en béeβ, fodii dii Kiristaanii waa'taruu, ya e'ta Kooh kumuunkaagari ndaga dūda. Ya erohhaka fodii sarah waa tëki'si hen ee ngetaa newin Kooh.

³ Dú bok ga heetii Kooh, këri tah kifaanuk na baa en béeβ, kitum iñcaa moroo, caa mín ki'en

tóoh, wala kidíibuk iñaa en yuu mooroomfu, iñcaama jomoo sah ki'en wo'een ga díkaan-tirúu. ⁴ Jekkii ban d'ú meydoh ga kúuwrúu wo'eenca korukkii, wala wo'eencaa laakoo haf, wala wo'een-yéend'ah cisépi'í'. Namat kay kimeydoh wo'eencaa gërëmi Kooh. ⁵ Ee nak, ínohat dijófi' an buwii faanuki na baa en béeb'fa, buwii tumi iñaa morooda boksandii ga nguuraa Kiristaa na Kooh. 'Buwii gooñi tóoh ga hafba'fa ban boksandii ga ndaga man na ba jaamuki alalaa ba laak'fa.

⁶ Ken hanattúu kid'úk na wo'eencaa laakoo haf. En ki'ena, iñcaama cëri' tah aylukaa Kooh keeni ga dook buwaa saŋgi kikelo-hi'fa. ⁷ Buwaa man fa, kaa bokat naba dara. ⁸ Kudewaa, d'ú enee ga ñúus. Diimada, d'ú bii ga lee'laat ndaga d'ú enin wiinoo na Ha'mudii. Kon teewohat ga kipessúu an d'ú bii ga lee'laat. ⁹ En ki'ena, lee'laat wëri lími kijofkaa en tóoh, kijúfkaa en tóoh na kayohfaa en tóoh. ¹⁰ Kon nak guu'guulukat ga ki'ínohsoh iñaa neβ Ha'mudii. ¹¹ Kaa bokat ga tumeencaa caama laakoo jeriñ, buwaama enukohi ga ñúusfa. 'Buwaama sah namatba kiwiñ hen. ¹² En ki'ena, béeb' iñcaama buwii tumi ga kakayfa nam ki'apoh kaci hen bi ken kaañoo gaca sah kiwo'. ¹³ Wayee binaa ca teewohu fagaa, iñaa ca en kayoh-kayohfa dal kimey lañ ga lee'laataa. ¹⁴ En ki'ena, iñaa faanu ga lee'laat tóoh en iñaa leerin. Këri' tah wo'u an:

«Yúuduka, fu yii fu en na kineehfa,
kolukohaa ga leelo buwii kaaninda,

ee Kiristaanii hayyaa kiniit na lee'latiigari.»

¹⁵ Kon malkiskohat bi jof ga dum dú en na kipesda: hanat ki'en fodii buwaa ñaañjii, wayee enat fodii buwaa lak kiñaañkaa meyoh ga Kooh. ¹⁶ Dú gaaw kitum tooh yijófi'yaa Kooh onndúu kimín watida, ndaga jamaanii du enohda, buwii yewinin kitumi yibóní'. ¹⁷ Kon nak kaa enat dof wayee namat ki'inoh inii Ha'mudii waa' dú tumda. ¹⁸ Kaa laalat ga biiñ: iñaama yah kiyasoh kipeskiigarúu. Namat kilífi na Helii yisela'í'yii. ¹⁹ Daasohat ga díkaantirúu, dú yeekdi Ha'mudii na béeb keeñciirúu yeek-kañ, yeek-bak, na béeb yeek-caa Helii Kooh onndúu kiyeek. ²⁰ Ga wahtaa en béeb, na ga iña en tooh, gërëmat Kooh, Paamudii ga teekii Yeesu Kiristaa, Ha'mudi-igaruu. ²¹ Dú bii dú e' Yeesu Kiristaa cée'da, yaa en béeb kelohdat mooroomci.

Badukeen ga díkaanti beticaa na yaalcaagaba

²² Dú beticii, kelohdat yaalciigarúu fodii dii dú kelohi' Ha'mudiida. ²³ En ki'ena, yaal yëri kuliyuk, betici taam ga, fodii dii Kiristaanii kuliyuk ga jaangii en faanfiigariida, ee ya yëri en Músalkaatii jaangii. ²⁴ Fodii dii jaangii kelohi' Kiristaaniida, beticii jom kikelohi' biyaalba fodaama ga iña en tooh.

²⁵ Dú yaalcii, waarat beticiigarúu fodii dii ban Kiristaanii waaree jaangii bi ya erohha kumuunkaagari ndaga wada. ²⁶ Ya tumin iñaama, kooroh ga músú na Wo'eeniigari, kiséti'wa, wa en wuu Kooh. ²⁷ Ya waa' jaangii,

ga fíkíci, wa en jaangaa morin, waa setin wic, waa laakoo sík ee laakoo iñaa jekkii ga. Wayee wa sela', ee wa en waa laakoo dara iñaa bo' wo'an ga yibóní'.

²⁸ Fodaama ban, yaalcii jomin kiwaa' betici-igaba fodaa daa ba waa' faanbada. Yaal waa' beticinaa, lak ya waa' hafci. ²⁹ En ki'ena, laakoo baa saŋ faanfaagari. Ya namifa kiñémíri hen, ya toputu'ifa fodii dii ban Kiristaanii tumdí jaangiida. ³⁰ Ee du bērí en cée'cii faanfigari. ³¹ Bíduunun an: «Kērí tah yaal hay kifoñ paamci na eeci, ya aboh na betici, ee ba banak, ba en faan fiinoo»✧. ³² Wo'eenuma enin kúmpa fiyaak. Ee mi wo' an kērí laak ga díkaanti Kiristaanii na jaangii. ³³ Moona ka laak fodaama garúu ban: yaalaa en béeb waarat betici fodaa daa ya waa' hafcida, ee ban betifaa en béeb onat yaalci cée'.

6

Badukeen kowu ga díkaantici na paamci na eeci

¹ Dú oomaacii nak, fodii dii Ha'mudii nakohkada, kelohdat bipaammbúu na bi'eewwúu. Iñaama nak yērí jof. ² Bídu ga Kēyítfaa an: «Kelohdaa paapu na eefu.» Iñaama yērí Kooh dēb ki'ebaloh kitum, waa taam na iñaa ya dígoh ga, wo' an: ³ «En d'anaa, kipesfu neb ee fu hoo' kumuun ga äldúna»✧.

✧ **5:31** 5: 31 Sēnees 2: 24. ✧ **6:3** 6: 3 Eksoot 20: 12; Dēteronom 5: 16.

⁴ Dú nak paamuncii, kaa tēmírat keeñcii towutiigarúu, wayee koratba, dú jégíríba foda daa Ha'mudii waarohkada.

Badukeen ñaam na ha'munaagari.

⁵ Dú ñaamcii, kelohdat ha'muncaagarúu ga äldúnada. Niikatba, dú e'ba cée', taam na keeñ wisetí' fodii dii dú tumdi Kiristaaniida . ⁶ Ka hanat ki'en ga daa ba malaki garúuda tah dú tumi lögëyaagarúu, kiheel ndam bo'-súusúus. Wayee lögëyat fodii ñaam Kiristaanii, fodii baa eki keeñba tooh ga kitum inaa Kooh waa'. ⁷ Tumat lögëyumgarúu na keeñ wisóosi'. Hanat ki'en fodii buwaa lögëyi' bo'-súusúus wayee enat fodii buwaa lögëyi' Ha'mudii. ⁸ Inohat gaka an, yaa en béeb garúu, ennda ñaam, ennda baa enndii ñaam, inaa ya lögëy ga yijófi'da, yëri Ha'mudii íkanndi.

⁹ Dú nak, Ha'muncii ñaamcii, tumat fodaama ga díkaantirúu na ñaamcumgarúu. Kaa dígukatba. Dú inohin an ennda dú, ennda ñaamciigarúu, dú bëri bok Ha'mun yíinoo, yii en ga asamaanda ee béeb buwii bëri hín ga fíkíici.

Ganaaycii Kooh on kerceencii kiheñoh na Seytaanida

¹⁰ Inii mi méeñjohhúu kiwo'da yëri en an: Baatukat dooli ga Ha'mudii, na ga doolii wiyaakwii en garída! ¹¹ Níkukat ganaaycii Kooh e'túuda toohca, doonaa fíraa Seytaani waa'túu kiye'oh tooh, dú tēhhi tēc. ¹² Ndaga dú heñohii na bo'-súusúus, wayee dú heñoh na inñcii ga díkaanti dook na kakay, ca cii nguuruk,

ca kaañukoo, ee ca bay doolaa ga nguu'caa ga ëldúnaanaama en ga ñúusda, na béeb hel-nof-moroocii enu ga díkaanti d'ook na kakayda.

¹³ Këri tah nak, bewat ganaaycii Kooh e'túuda toohca, en danaa, bescaa ciméeskí'-caa hayaa, dú mín kitèh yibóní'yii heño-hhúuda. Ee dú heñoh bi ga siñdaanaa, dú lís kituuk tek. ¹⁴ Kon tuukat tek! Bewat kayohfii dú pëkírúkfa ndíñ ee dú beë kijúb, dú tumfa kúltí-pewiñfaa dú ekukan kiheñohneedá. ¹⁵ Bewat kikaantukohkii ga kiyéegaloh Hewhew winéwí'wii onohi jamda, dú ekukwa fodii ñafa' ga kotciigarúu.

¹⁶ Wahtaa en béeb na daa en béeb, bewat ngëmii dú laak ga Yéesuda, wa en iñaa dú yímohan bescii abin kiwii; cii sépí'í'-ganofii weesirúuda. ¹⁷ Bewat ban kimúckii, dú ekukwa fodii baanu-pewiñ ga hafciigarúu ee dú beë wo'eenii Kooh, wa en kalabfii Helii yisela'í'yii.

Pool nakoh kikíim Kooh

¹⁸ Ga wahtaa en béeb, kíimat Kooh ga iñaa en béeb, dú dímalukiri kooroh ga Helii yisela'í'yii. Kaa neehat ee dëkat ga iñaama, dú kíimdi béeb buwii enu buu Koohda. ¹⁹ Kíimdattoo Kooh ban, doonaa saycaa mi lëgis kúuwroo kiwo' tooh, ya onndoo wo'een-caa mi jom kiwo'da ee mi kaañ kiyéegaloh kúmpafii en ga Hewhewii winéwí'wiida. ²⁰ Mi enin baa Kooh wos kiyéegaloh Hewhewiima, luu enee an mi yii ga kasu. Kon kíimdattoo

bi mi kaañwa kiyéegaloh fodaa daa mi jomka kitumfa.

Taṅkoh

²¹⁻²² Mi yii wosohhúu Tísík, ya wo''úu tóoh iñii mi enukoh diida na iñii mi tumfa. Ya mbok-kerceen, yaa mi waarin lool ee ya yii tum dijúwí' lëgëyii Ha'mudii nakohfa. Ya hayyúu kiwo' iñaa aaw garíi dii, ee ya dëlí' keeñnjúu.

²³ Kon mi yii kíim Kooh Paamudii ya na Yéesu Kiristaa, Ha'mudii, ba on béeb mbok-kerceencii jam. Ba onndúu kiwaaroh yaa en béeb na mooroomci, taam na kigëm ga Yéesu. ²⁴ Mi yii kíim Kooh barkeel béeb buwii waaruunun Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu, ee kiwaarohkaagaba kaama laakoo koocfa.

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Sep 2022 from source
files dated 2 Jun 2022

7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870